

‘Dit leek meer op een freudiaanse sessie dan op een interview’, lacht hij na drie uur. ‘Ik hoop dat dit me niet zal achtervolgen.’ *Knack* praatte met Peter Holvoet-Hanssen: net vijftig geworden én al elf maanden stadsdichter van Antwerpen.

DOOR STIJN TORMANS/ FOTO'S SASKIA VANDERSTICHELE

‘Noem mij geen ongevaarlijke gek’

Het is vrijdagavond en druk in café De Kat. Een kroeg in de buik van Antwerpen waar de tijd op een verrukkelijke manier nooit voorbijgaat. Toevluchtsoord ook voor mensen zoals hij, begiftigd met de blues. Peter Holvoet-Hanssen. Vijf dichtbundels geschreven, de driejaarlijkse Cultuurprijs Poëzie van de Vlaamse Gemeenschap gekregen, lovende recensies in de krant. En toch is hij nog altijd een dichter die aan de kant staat. Met zijn volle goesting: hij heeft om te beginnen al ‘geen naam om een BV te worden’. Maar de marge, dat is ook gewoon zijn plaats.

Op zijn vijftigste hoort hij tot geen enkele klik of stroming. Maar zet hem op een podium en er gebeurt iets ondefinieerbaars. ‘Noem mij geen performer. Iedereen hier in Vlaanderen is zo braaf. Als je eens je stem verheft of door een mondharmonica blaast, ben je al een performer. Terwijl ik zo veel verschijningsvormen heb. De meeste mensen zien alleen die vreemde verschijning met een kapersjas. Maar de dag daarop geef ik in een chique kostuum een ernstige lezing over Reinaert De Vos.’

Begin dit jaar vervelde hij tot de officiële Stadsdichter van Antwerpen. Beetje verrassend misschien. Omdat hij opgegroeid is met Wannes Van De Velde, die wél ooit verzaakte aan het stadsdichterschap. ‘*To be honest, you must be outside the law*’, zong Bob Dylan.

‘Om die reden heb ik ook even getwijfeld’, zegt Holvoet-Hanssen. ‘Maar uiteindelijk heb ik toch toegezegd. Omdat ik de dingen mocht blijven doen die ik al deed. Daarom heb ik aan het stadsbestuur ook uitdrukkelijk een ‘Vrijbrief’ gevraagd.’

Het werd ook de titel van zijn eerste stadsgedicht. Toen hij op ‘t Schoon Verdiep aangesteld werd, begon hij zijn openingspeech met: ‘Beste Sinjoren en Mensen zonder papieren.’

‘Ik wil de stadsdichter zijn van alle Antwerpenaren’, zegt Holvoet-Hanssen nu. ‘En mensen zonder papieren horen nu eenmaal bij een havenstad. Ik ben ook altijd heel consequent tegen de Lange Wapper en het BAM-tracé geweest. In mijn derde stadsgedicht *Ontgoocheling 2* staat: ‘*Een brug? O, tunnels? ‘t Is een snelweg die de stad verstikt.*’ Ik wil de stad zelf aan het woord laten. Als het zou eindigen in conflict met ‘t Stad, dan is dat maar zo. Ik heb als stadsdichter dan tenminste mijn eigen koers gevaren.’

Een kaper: zo ziet hij zichzelf. Niets tegen die dichters die hun zolderkamer niet uitkomen, maar dat zijn de anderen. Hij is een troubadour, een zelfverklaarde *StadsPeter*: iemand die te pas, maar ook soms te onpas overal opduikt. Die huizen, boten en mensen kaapt, op zoek naar hun poëzie. Bespaar hem de grote podia of literaire

festivals. Van multiculturele scholen tot rusthuizen, dat is zijn jachtterrein. ‘Er zijn maar twee momenten waarop mensen heel vatbaar zijn voor nieuwe dingen: als ze heel jong of heel oud zijn. Daartussen liggen hun culturele keuzes min of meer vast: wie hun lievelingszangers zijn, hun lievelingsauteurs, hun lievelingsfilms. Daarvoor en daarna staan ze veel meer open voor nieuwe dingen.’

‘Daarnet had ik nog een rendez-vous met een dichteres die op Wapenstilstand 100 jaar wordt. We gaan samen een stadsgedicht schrijven. Dat soort ontmoetingen maakt het voor mij de moeite waard. Net zoals die keer dat ik met zeshonderd leerlingen van een school in Berchem een gedicht maakte. Het is heel boeiend om te zien hoe Marokkaanse schoolmeisjes in een heel beeldrijk en ongewoon Nederlands hun eerste gedicht schrijven. Bij de machojongens komt er vaak niet meer uit dan: “Ik wil een friet tartaar en een Fanta.” Maar ook dat gebruik ik. Ik dj hun woorden. Die gasten zijn zestien, zeventien jaar en hard bezig met hoe hun toekomst er zal uitzien, met nuttige dingen. En ik kom dan met poëzie, dat onnuttig is. Maar ik heb één argument waarmee ik overal zieltjes win: in de poëzie ben je je eigen baas. En dat gebeurt maar heel zelden in het leven.’

Hij kan het weten. Over zijn leven – en dan vooral over zijn genen – valt een roman te schrijven. ‘Waanzin heeft altijd in onze familie gesluimerd. De Holvoeten zijn altijd een onstuimig ras geweest. Mijn grootvader, Robert Holvoet, was een Kortrijkzaan die na de Eerste Wereldoorlog in Antwerpen is beland. Een vreemd, extravagant figuur. Op een blauwe maandag vond hij het Sportpaleis uit. Samen met baron Heylen bouwde hij in Antwerpen een heel cinema-netwerk uit. Hij had zelfs zijn eigen bank, De Bank Holvoet, die volgens de overlevering al na een week failliet ging. Het was trouwens niet de eerste keer dat hij failliet ging en op zwart zaad zat. Maar even vaak redde hij zich als een vos uit die situatie. En een paar maanden later reed hij dan weer met een dure automobiel door de stad, dikke sigaar in zijn mond. Net zoals Elsschot had hij een bureau in Parijs, waar hij vaak naartoe ging en schrijvers opzocht. Zijn zoon, mijn vader, hielp dan weer mee aan de heropbouw van de stad na de oorlog. Een heel levenslustige man, die een grote zaal kon entertainen. Maar ook hij had zeer donkere kanten. ‘s Nachts vertrok hij vaak met vrienden met een deukhoed in limousines, maar wij wisten nooit waarnaartoe. Mijn moeder was zijn tegenpool: iemand die hield van de natuur en poëzie. De Hanssens waren afkomstig uit Limburg en hadden waarschijnlijk Vikinggroots. Zij was de laatste afstammeling.’

Hanssen en Holvoet ontmoetten elkaar in Antwerpen. Peter was het resultaat. ‘Ik wou altijd schrijven, vertellen. Mijn moe-►

PETER HOLVOET-HANSEN BIJ DE LANGE WAPPER
‘De Holvoeten zijn altijd een onstuimig ras geweest.’

der zag dat en moedigde dat enorm aan. Uit erkentelijkheid voor haar heb ik haar naam aan de mijne toegevoegd.' Peter Holvoet-Hanssen. HH. Dezelfde initialen als die van zijn grote held Harry Houdini, de man die erin slaagde om uit zowat alles te ontsnappen. De Houdini die een hype werd op het einde van de 19^e eeuw.

'Ik herken me heel hard in hem', zegt Holvoet-Hanssen. 'Op school zat ik altijd aan de deur: zodat ik zo snel mogelijk buiten kon zijn. Ik wou acteur worden. Maar als ik ooit een geloofwaardige dokwerker wou spelen, moest ik op zijn minst met die gasten een pint gaan drinken. Ik ben toen de stad gaan exploreren. Overall heb ik gewerkt: als lijnagent, assistent-waterklerk, in de culturele sector.'

Lang duurde het nooit. Hij ontsnapte altijd – zoals die andere HH. Maar toch was er een constante: welke job hij ook deed, tussen de pauzes schreef hij poëzie. En hij wandelde voort.

'De wereld van mijn vrienden stopte aan het café van cinema Cartoons. Ik ging dj'en in negerkroegen op het De Coninckplein, praten met de prostituees van het Schipperskwartier. Ik leefde naar het motto van Raymond Chandler: 'you can never know too much about the shadow line and the people who walk it.' In de jaren tachtig begon ik vampierenbals te organiseren, van Boechout tot op 't Zuid. Er zijn gelukkig nog maar weinig getuigen van die periode: ik was een extreem wild nachtdier toen. Iemand die leefde bij de gratie van kunstlicht. Ik moest gewoon crashen. Godzijdank heb ik op dat moment mijn vrouw ontmoet (jeugdschrijfster Noëlla Elpers, nvdr). Ze heeft mijn leven gered. Letterlijk: ze heeft me weer leren eten, laten zien hoe het zonlicht eruitzagt...'

Hij raapte ook de gedichten bijeen die hij onderweg geschreven had. En debuteerde op zijn 38^e met *Dwangbuis van Harry Houdini*. Iemand zei: 'Die HH is een hype'.

'Zeg, dit begint meer op een freudiaanse therapeutische sessie te lijken. En mijn vrouw had me nog zo gewaarschuwd: let op wat je zegt.'

Luide lach. 'Ik heb veel opgestoken uit mijn exploratieperiode. Vooral toen ik als sociaal werker in de thuislozensector werkte. Het waren lang niet allemaal chochards die daar zaten. Integendeel: ook heel wat gebroken zakenmensen of van thuis gevluchte jongeren. Het ene moment leken ze in een harmonieus gezin te leven, twee seconden later was alles voorbij. Ik leerde dat het leven een oefening in loslaten is, één grote voorbereiding op de dood. Dat zit ook in mijn poëzie. Het begint vaak lieflijk en dan komt er een dramatische wending. Maar zo gaat het in elk leven.'

Ook in dat van HH. Na zijn crash eind jaren tachtig, zei de dokter: 'Meneer Holvoet-Hanssen, u moet dringend gezonder leren leven. Of u haalt nooit de dertig.'

'Op dat moment was er een vacature vrij in de Zoo. Het leek me weer een totaal andere wereld om in te infiltreren. Ik solliciteerde en werd aangenomen. Ik was zes jaar oppasser en trainer van dolfinen en de andere zeezoogdieren. Een heel intense periode: het gebeurde dat ik moest dj'en tot acht uur 's ochtends en een halfuur later stond ik in zo'n onnozel pakje een dolfinenshow te geven voor twee Japanners. Hoewel ik niet echt

een diertuininfan ben, raakte ik al snel verslingerd aan die dieren. Ik werd verliefd op Dolly. Tot grote jaloezie van Ivo, haar echtgenoot. (*lacht*) Die tuimelaars boden me een spiegel aan. Het gebeurde soms dat ik met een kater op het werk verscheen of me vrolijker probeerde voor te doen dan ik was. Maar dat *pakte* niet bij hen, ze kijken recht door je heen. Dolfinen hebben een grotere herseninhoud dan mensen. Op een dag kwamen er wetenschappers op bezoek om intelligentietesten af te nemen van de dolfinen: ze moesten een vierkantje bij een vierkantje leggen, driehoekje bij driehoekje. Maar ze bakten er niks van. De wetenschappers dropen ontgoocheld af en ik ging terug in het bureau staan. Plots hoorde ik een geluid. In het bassin kraaiden de dolfinen van de pret en legden probleemloos het vierkantje bij het vierkantje, het driehoekje bij het driehoekje.'

HH grijnsde en noteerde in zijn notitieboekje: *'de geslepen dynamiek der tuimelaars betrachten.'*

'Die dolfinen hebben me heel veel geleerd. Ik begon te schrijven 'op zijn dolfinen': speels, maar ook berekend. Zacht en hard. Ik wou de wereld een confronterende spiegel voorhouden.'

De wereld zag hem ook. In 2007 won HH de driejaarlijkse Cultuurprijs Poëzie van de Vlaamse Gemeenschap. 'Het eerste wat ik dacht toen ik die prijs won, was: shit. Wat stelt zo'n prijs voor? Het is een roulette. Maar zo'n prijs zorgt dus wel voor slechte reacties. "Die had 'm moeten winnen", zeggen ze dan. En terecht misschien, maar ik kon daar toch niet aan doen dat ik die prijs won? Nee, al die aandacht werd op den duur beknellend. Ik dreigde in een dwangbuis van mijn eigen succes te belanden. Ik had een debuutbundel geschreven, die veel lof oogstte. De verleiding was groot om soortgelijke dingen te schrijven. Maar dat heb ik heel uitdrukkelijk niet gedaan. Omdat ik mijn leven en werk zag als een groot project: die exploraties door de stad,

die vijf bundels: het hoorde allemaal bij elkaar – één poëziereis.' Gerrit Komrij zei ooit over hem: 'Zolang Peter Holvoet-Hanssen met zijn toverstaf zwaait, licht het landschap op.'

'Noem mij geen ongevaarlijke gek', zegt hij, 'want ik kan zeer ongeregeld uit de hoek komen. Mensen kunnen mij niet plaatsen. Zeker niet als ik op een podium sta. Meestal slaag ik er wel in om tien minuten serieus te blijven, maar dan moet ik stoom aflat. Ik haalde vroeger weleens een plasticen vleermuis tevoorschijn tussen twee gedichten. Ik zie het Leonard Nolens nog niet zo gauw doen. Niemand trouwens. Ik vind dat poëzie best wat dwaasheid of bizarre humor kan gebruiken, maar om een of andere reden word je dan niet ernstig genomen.'

We drinken nog een glas. Hij leest voor uit het *Torenlied*, een stadsgegedicht dat hij maakte naar aanleiding van de geboorte van het Museum Aan de Stroom. En dat hij door heel Antwerpen liet zingen: *'Dong dong ding ting ling ling kling klang. Onze stad ziet de bomen verdrinken. Wil haar wortels van steen niet verminken.'*

'Hoe voelt het om stadsdichter te zijn in zo'n bewogen jaar?', vraagt ik.

Hij: 'Is niet elk jaar bewogen in Antwerpen? Zwarte Zondag, Hans Van Themsche, 01.10... elk jaar gebeurt er wel iets. Ik ben

'Ik moet de stad straks verlaten. In de zomer piep ik letterlijk van het fijnstof.'

wel de eerste stadsdichter die afkomstig is uit Antwerpen zelf. Mensen vinden dat om een of andere reden belangrijk. "Eindelijk iemand van Antwerpen", zeggen ze op de tram. Terwijl ik ook in deze stad altijd een buitenbeentje geweest ben, een aangespoelde. Ik voel me hier al vijftig jaar tegelijkertijd betrokken én vervreemd. Er is geen enkele stad waar zo ongelofelijk gekankerd en gezeurd wordt: dat heb ik dit jaar weer eens mogen merken. Tegelijkertijd kom ik er ook veel warme, boeiende mensen tegen. En altijd wordt er wel ergens een onstuimig feest of cultuuravond georganiseerd.'

In het stadsgegedicht *Ontgoocheling 2* schrijft u nochtans: *'En alles wordt zo netjes, dwaallicht zonder pannendak.'*

'Ik hou van plaatsen waar lelijkheid en schoonheid samenkomen. De laatste tijd dool ik vaak door het Houtdok en het Kempisch Dok. Omdat het plaatsen zijn die er binnenkort niet meer zullen zijn. Of beter: ze zullen ingepalmd worden door de vastgoedindustrie. Ik weet wel dat een stad moet veranderen. Maar ik vrees dat de stad op den duur alleen nog maar denkt in termen van veiligheid en vernieuwing. Een stad moet ook schemerzones hebben.'

Na vijftig jaar wil ook HH uit de stad verdwijnen. Ontsnappen. 'Dit stadsdichterschap zie ik als een afscheid. Ik maak me klaar om te vertrekken uit Antwerpen. Om gezondheidsredenen: de vervuiling wordt alsmat erger. Ik zie de stofwolken hier

hangen. In de jaren negentig heb ik een zware longziekte gehad en daar heb ik nog altijd last van. Tijdens de hittegolf deze zomer piepte ik letterlijk van het fijnstof. Ik was heel boos toen sommige politici riepen dat die fijnstofdiscussie rond de Lange Wapper populisme was.'

Er is maar één ding dat hij nooit zal opgeven: het schrijven. Hij heeft het ooit eens overwogen, toen hij een aanbod kreeg van een productiemaatschappij. Hij zou ideeën leveren voor televisieprogramma's en veel geld verdienen. Maar zijn vrouw zei: 'Niet doen, Peter. Schrijven.'

'Mijn eerste werkdag duurde welgeteld tien seconden: ik belde naar de baas om te zeggen dat ik het niet deed. Mijn snelste ontsnapping ooit. (*lacht*) Mijn vrouw blijft mijn baken. Durven te zeggen. Vooral omdat we nu als schrijversduo elke dag weer moeten zien te overleven.'

Maar dat deert hem niet, zegt hij. Hij leeft volgens het motto van zijn vriend Elvis Peeters: 'Wie zwijgt die iets te zeggen heeft, zwijgt meer dan wie zwijgt die niets te zeggen heeft.'

Hij lacht, geeft een mannenhand en verdwijnt in het gewoel van De Kat.

PETER HOLVOET-HANSEN LANCEERDE SAMEN MET ONTWERPER JELLE JESPEERS EEN LP-VERSIE VAN ZIJN *TORENLIED*. HET IS EEN 'DOCUPHONISCHE' WEERGAVE DOOR DOCUMENTAIREMAKER-JOURNALIST WILFRIED BOSSIER. DE PLAAT IS TE KOOP IN HET LETTERENHUIS IN ANTWERPEN EN IN DE BETERE BOEKHANDEL.